

Forslag til høringsinnspill fra Agder fylkeskommune i forbindelse med forslag til forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) sendte 9. oktober 2025 ut en høring med tittelen «Høring - Forslag til forskrift om tilskudd til bygging og rehabilitering av anlegg for idrett og fysisk aktivitet». Forslaget er en oppfølging av høringen i 2024 om endringer i spillemiddelordningen for anlegg til idrett og fysisk aktivitet, og høringsfrist er satt til 20. januar 2026.

Agder fylkeskommune registrerer at mange av de fylkeskommunale innspillene fra forrige runde er inkludert i endringsforslaget, og dette ser vi på som svært positivt.

Fylkeskommunen inviterte kommunene i Agder til et dialogmøte 23. oktober 2025, for å høre hva kommunene mener om endringsforslagene. Det har vært god dialog med kommunene gjennom begge høringsprosessene.

Hovedinnspill

Agder fylkeskommune er klar over at det primært ønskes innspill på konkrete forslag i høringsdokumentet, men ønsker likevel å trekke frem noen hovedpunkter.

Agder fylkeskommune støtter intensjonen om å forskriftsfeste spillemiddelordningen med hjemmel i pengespilloven. Det er gjort et godt stykke arbeid og forskriften er med på å styrke fylkeskommunens rolle som regional samfunnsutvikler.

Økt økonomisk støtte til forvaltning av spillemiddelordningen:

Agder fylkeskommune vil uttrykke bekymring over at fylkeskommunene tildeles nye oppgaver og ansvarsområder i forvaltningen av spillemiddelordningen, uten at det følger med tilstrekkelige økonomiske midler. Dette skaper en krevende situasjon for fylkeskommunene, som må finne rom for å løse disse oppgavene innenfor allerede stramme budsjetttrammer.

Når overskuddsrammene fra spillemidlene er så store som de er, bør det forventes at noe av disse midlene går til å styrke fylkeskommunenes kapasitet til å utføre oppgavene på en god måte. Dersom det forventes at fylkeskommunene skal jobbe mer med regionale behovsvurderinger og prioriteringer, må det også komme økonomisk støtte til å gjøre dette på en helhetlig og faglig solid måte.

Handlingsrommet i foreslått regional fleksibilitet:

Agder fylkeskommune støtter forslaget om en regional pott på 15 %, men mener at handlingsrommet må være større. Pengespilloven og tilknyttede fordelingsregler angir at overskuddet skal gå til idrettsformål, og ikke nødvendigvis kun anlegg.

Idrettsmeldingen (Meld. St. 26 (2011–2012)) og andre regjeringsdokumenter understreker at hovedmålet for idrettspolitikken er å øke deltakelsen, særlig blant barn, ungdom og grupper med lav deltakelse, samt å redusere økonomiske og sosiale barrierer.

I fylkeskommunens rolle legges det nå større vekt på en aktiv forvaltning av spillemiddelordningen, hvor fylkeskommunen må dokumentere regionale behovsvurderinger. Dette blir både en plikt og et tydelig hjemmelgrunnlag for å prioritere og avslå ikke-prioriterte søknader. For å kunne dokumentere det regionale anleggsbehovet er vi helt nødt til å ha en oversikt over hvordan status er for bruken av eksisterende anlegg.

Derfor mener vi forskriften bør åpne for at deler av den regionale fleksibiliteten kan benyttes til utviklingstiltak. Dette kan blant annet inkludere tiltak eller prosjekt som styrker kapasitetsutnyttelse, merbruk, sosial bærekraft og tilgjengelighet.

Investeringer i idrettsanlegg gir betydelige samfunnsøkonomiske gevinster – men bare når anleggene faktisk brukes aktivt og bredt. Forskning viser at effekten av anleggsinvesteringer er størst når anleggene er tilgjengelige, tilrettelagt og i aktiv bruk. Tiltak som forbedrer drift, åpner for nye brukergrupper og legger til rette for merbruk gir høyere avkastning på allerede investerte midler, og er ofte langt mer kostnadseffektive enn nybygg.

I tillegg er det et bærekraftig og ansvarlig grep å utnytte eksisterende infrastruktur bedre, fremfor å bygge nytt. Dette er i tråd med både FNs bærekraftsmål (særlig mål 11 og 3) og regjeringens mål om økt deltakelse og reduisering av økonomiske og sosiale barrierer.

Fylkeskommunene bør derfor få handlingsrom til å balansere anleggsinvesteringer med målrettede utviklingstiltak der det gir størst effekt. Å åpne for slike tiltak gir fleksibilitet og treffsikkerhet – uten å svekke ordningens hovedformål.

Agder fylkeskommune foreslår at § 18 fjerde ledd presiseres slik at regional fleksibilitet også kan omfatte utviklingstiltak eller -prosjekter. Dette inkluderer tiltak som øker deltakelse og tilgjengelighet, effektiviserer bruk, fremmer sosial bærekraft og styrker merbruk – uten at listen er uttømmende.

Miljø og bærekraft:

Forskriften inneholder ingen bestemmelser om miljøinsentiver. Både Agder fylkeskommune og andre fylkeskommuner har tidligere påpekt at

spillemiddelordningen i for liten grad vektlegger miljø og bærekraft. Disse innspillene er ikke tatt inn i departementets forslag til forskrift, noe som fører til at ordningen i liten grad stimulerer til helhetlig og tverrfaglig virkemiddelbruk, nytenkning og en grønnere anleggsutvikling.

Agder fylkeskommune oppfordrer departementet til å benytte seg av kompetansen i det nylig opprettede kompetansenettverket BIAA - Kompetansenettverk for bærekraftig idrett- og aktivitet, for å sikre løsninger som fremmer en framtidsrettet og bærekraftig forvaltning av spillemidlene.

Ny tilskuddsordning for innovative aktivitetsanlegg:

Fylkeskommunene legger i sine planstrategier sterk vekt på bærekraft, og for å nå egne mål må også nasjonale tilskuddsordninger støtte prosjekter hvor miljø, bærekraft og innovasjon står sentralt. I den forbindelse er det behov for en mer fremoverlent ordning med større fleksibilitet i regelverket som støtter fremtidsrettede og nyskapende anleggstyper. Derfor stiller Agder fylkeskommune seg bak Tverga sitt forslag om en ny tilskuddsordning for innovative aktivitetsanlegg - som løfter fram nye løsninger som kan vise vei for fremtidens idrettsanlegg.

Innspill til punktene i høringsutkastet

Der hvor punkter fra høringsforslaget ikke er bemerket betyr det at Agder fylkeskommune støtter forslagene uten ytterligere innspill.

§ 4. Økonomisk ramme for tilskuddsordningen, beregningsmodell mv

Vi støtter lik vekting (1/3 søknadsbeløp, 1/3 anleggsdekning, 1/3 befolkning).

Innspill: Agder fylkeskommune foreslår at det foretas en gjennomgang i hvordan anleggsdekning beregnes, og at det vurderes en prosentvis maksimal og minimal tildelingsprosent som et forsøk på å utjevne forskjeller mellom fylkene. Det er urimelig at noen fylker tildeles 100 % av godkjent søknadssum, mens andre har en uforholdsmessig lav tildelingsprosent.

Fjerde ledd: *Den enkelte fylkeskommune kan bruke inntil 10 prosent av tildelt økonomisk ramme til tilskudd til nærmiljøanlegg.*

Departementet foreslår å sette en maksimal prosentsats på 10 prosent av fylkes tildeling til nærmiljøanlegg. Fordelingen mellom nærmiljøanlegg og ordinære anlegg bør besluttes regionalt, basert på lokale behov og prioriteringer. Fylkeskommunene kjenner sine områder best og bør selv kunne vurdere hvordan midlene fordeles.

Innspill: Agder fylkeskommune foreslår å fjerne begrensningen på bruk av tilskudd til nærmiljøanlegg, og la fylkeskommunene selv bestemme andelen.

§ 6. Søknadsberettigede aktører til enkelte anleggs kategorier og til nærmiljøanlegg

Departementet foreslår å fjerne velforeninger, borettslag og bygdelag som søknadsberettigede aktører for nærmiljøanlegg. Dette er svært uheldig, og forslaget fremstår lite samordnet med øvrige initiativ som skal styrke frivilligheten og bidra til levende nærmiljøer. Særlig velforeninger og bygdelag spiller en viktig rolle i å etablere gode møteplasser og aktivitetsanlegg der folk bor – noe som gir økt mulighet for fysisk aktivitet utenom den organiserte idretten. Uten dem mister vi viktige drivkrefter for engasjement, fellesskap og aktivitet i nærmiljøet. Det vil slå særlig uheldig ut i en tid med stram kommuneøkonomi og der også mange idrettslag sliter økonomisk.

Innspill: Agder fylkeskommune ber departementet beholde velforeninger, borettslag og bygdelag som søknadsberettigede aktører for nærmiljøanlegg.

§ 11. Kostnader som kan søkes dekket

Første ledd, bokstav d. ombygging av eksisterende anlegg eller bygg og bokstav e. kjøp og innredning av eksisterende anlegg

Innspill: Agder fylkeskommune mener det bør gis større frihet til å bruke spillemidler på ombygging og gjenbruk av eksisterende bygg. Skal vi nå klimamålene og gjenbruke mer av eksisterende bygningsmasse til nye formål, bør det gis større handlingsrom i forskriften. Dette bør også gjelde § 23, krav til å holde anlegget åpent i 30 år. I særlige tilfeller, der ombygging av anlegg kan gi stor aktivitet for barn/unge og investeringen er relativt beskjeden, kan dette gi økte muligheter i områder med svært stram økonomi. Dette kan gjøres ved at fylkeskommunene i slike tilfeller får fullmakt til å dispensere fra de formelle kravene.

Det vil redusere naturinngrep, kutte klimautslipp og ofte være mer kostnadseffektivt enn nybygg. Krav til høyde, lengde og bredde bør ikke være til hinder for slike løsninger, så lenge anlegget er funksjonelt for formålet. Det avgjørende må være at anlegget fremstår som attraktivt og funksjonelt for den idretten/aktiviteten som skal utøves i anlegget. Gode kunnskapsbaserte prosesser i tidligfase er avgjørende for å sikre at vi bygger anlegg som treffer faktiske behov og bruker offentlige midler klokt.

Agder fylkeskommune foreslår at forskriften skal åpne for at fylkeskommunene kan dispensere fra enkelte formalkrav når bærekraftige og/eller mer brukerorienterte løsninger tilsier det.

§ 12. Kostnader som ikke kan søkes dekket

Første ledd, bokstav b: prosjekteringskostnader

Innspill: Agder fylkeskommune er om at prosjekteringskostnader fortsatt skal være tilskuddsberettiget som egen post i spillemiddelordningen. Prosjektering er en integrert og avgjørende del av byggeprosessen, og nødvendig for å sikre gode, funksjonelle og inkluderende anlegg. Midler til prosjektering gir muligheten til gode prosesser i tidlig fase, og det er nettopp i denne fasen man kan involvere brukerne og sikre at anleggene møter faktiske behov. Vi ber om at forskriften presiserer dette, og at det utarbeides en definisjon av prosjektering som inkluderer faglig planlegging, teknisk utforming og tilrettelegging.

§ 14. Tilskudd til kostnader ved rehabilitering av ordinære anlegg

Innspill: Agder fylkeskommune foreslår at kjøleanlegg inkluderes som godkjent anleggselement for å omsøke tilskudd til rehabilitering etter 10 års bruk, på lik linje som undervarmeanlegg.

§ 18 Økt tilskudd til ordinære anlegg og tilleggselementer

Fjerde ledd: Regional fleksibilitet

Vi er positive til at fylkeskommunene kan bruke inntil 15 % av rammen til økt tilskudd basert på regional prioritering, men ønsker større handlingsrom innenfor denne rammen.

Innspill 1: Agder fylkeskommune foreslår at § 18 fjerde ledd presiseres slik at regional fleksibilitet også kan omfatte utviklingstiltak eller -prosjekter. Dette inkluderer tiltak som øker deltakelse og tilgjengelighet, effektiviserer bruk, fremmer sosial bærekraft og styrker merbruk – uten at listen er uttømmende.

Ved å åpne for slike bruk av midlene i den regionale fleksibiliteten, gis fylkeskommunene mulighet til å forvalte spillemiddelordningen mer aktivt og strategisk.

Innspill 2: Agder fylkeskommune mener at det særskilte tilskuddet til interkommunale anlegg må opprettholdes slik det er i dag – i tillegg til regional fleksibilitet. En helhetlig satsning på samarbeid på tvers av kommuner som gjelder for hele landet og på like vilkår mener vi er det virkemiddelet som på best måte vil kunne bidra til denne typen samarbeid.

§ 22. Begrensninger av tilskuddets størrelse

Bokstav a: *«Samlet tilskudd skal ikke overstige 50 prosent av søknadsberettigede kostnader».*

Innspill: Agder fylkeskommune vil påpeke at i høringsnotater er «spillemidler til idrettsformål» inkludert i ordlyden i departementets forslag til punkt i forskriften:

«3.5.4.3 Departementets forslag

Samlet tilskudd fra spillemidlene til idrettsformål kan ikke overstige 50 prosent av søknadsberettigede kostnader.»

Men i selve forslaget så er ikke «spillemidler til idrettsformål» inkludert, da er det heller brukt begrepet «samlet tilskudd».

Agder fylkeskommune ber departementet vurdere å benytte ordlyden fra høringsnotatet, ettersom dette er en bedre presisering enn «samlet tilskudd».

§ 26. Kunngjøring av nytt søknadsår

Andre ledd: *Søknad om tilskudd må fremmes første gang før ferdigstilling av anlegget.*

Innspill: Agder fylkeskommune er positive til presiseringen om at bygging før tilsagn skjer på eget ansvar, men hva hvis anlegget ferdigstilles mellom 15.jan og søknadsportalen åpner igjen? Ordlyden må justeres for å forhindre at søknadsmuligheter bortfaller.

§ 30. Fylkeskommunens saksbehandling

Vi støtter at fylkeskommunens rolle som forvalter videreføres og forskriftsfestes.

Innspill: Agder fylkeskommune mener departementet bør supplere forskriften med nasjonale analyseverktøy og oppdatert kunnskapsgrunnlag for anleggsdekning. Dette vil styrke kvaliteten i behovsvurderingene.